

Střední škola diplomacie a veřejné správy s.r.o.

ul. A. Jiráska, č.p. 1887 434 01 Most (CZ)

IČ: 250 45 911 IZO: 181007282

Tel.: +420 411 130 916, 918 fax: +420 411 130 917 e-mail: info@ssdvs.cz web: www.ssdvs.cz

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Operační program
Vzdělávání pro konkurenceschopnost
III/2 ICT INOVACE

**Finanční gramotnost
1. ročník**

**ABSOLUTNÍ FINANČNÍ
GRAMOTNOST**

Datum vytvoření: září 2012

Třída: 1.A, 1.C

Autor: Jakub Veverka

Střední škola diplomacie a veřejné správy s.r.o.

ul. A. Jiráska, č.p. 1887 434 01 Most (CZ)

IČ: 250 45 911 IZO: 181007282

Tel.: +420 411 130 916, 918 fax: +420 411 130 917 e-mail: info@ssdvs.cz web: www.ssdvs.cz

Klíčová slova:

- ✓ Finanční produkty
- ✓ Funkce peněz
- ✓ Investice

Střední škola diplomacie a veřejné správy s.r.o.

ul. A. Jiráska, č.p. 1887 434 01 Most (CZ)

IČ: 250 45 911 IZO: 181007282

Tel.: +420 411 130 916, 918 fax: +420 411 130 917 e-mail: info@ssdvs.cz web: www.ssdvs.cz

ANOTACE:

DUMy pojmu Absolutní finanční gramotnost mají za úkol přinést do ustálených vod českého školství něco nového. Nového ve smyslu nejen prohloubení informací o financích jako takových, finančních možnostech obyvatel ČR z hlediska spotřebitelských úvěrů, hypoték, kreditních karet a dalších, ale především jak využít všechny tyto informace pro svůj prospěch ať už v podnikání či prostě jen při představě „Dobrého dluhu“. Cílem DUMů v „Absolutní finanční gramotnosti“ je především nasměrovat myšlenkově studenty takovým směrem, aby si již do budoucna uměly v této otázce jak se říká sami ošetřit „ránu“, tedy nepotřebovaly drahé služby typu: „Oddlužíme Vás“, či „půjčíme Vám na konsolidaci Vašich dluhů tečka cézet“. Pokud se z tohoto oboru nestane progresivně vyučovaný předmět i na základních školách, může se stát, že naše obyvatelstvo, jejich děti a praděti budou otroky těch, kteří absolutně finančně gramotní budou.

Obsah

1	Hospodaření domácnosti	4
2	Rozpočet domácnosti a Tvorba rodinného rozpočtu	5
3	Další fáze sestavování rodinného rozpočtu.....	7
4	Pojmy Finanční gramotnost 1	9
5	Pojmy Finanční gramotnost 2	10
6	Pojmy Finanční gramotnost 3	11
7	Pojmy Finanční gramotnost 4	12
8	Pojmy Finanční gramotnost 5	13
9	Pojmy Finanční gramotnost 6	14
10	Pojmy Finanční gramotnost 7	15
11	Pojmy Finanční gramotnost 8	16
12	Pojmy Finanční gramotnost 9	17
13	Pojmy Pojištění 1.....	18
14	Pojmy Finanční gramotnost 10	19
15	Pojmy Úvěr.....	20
16	Pojmy Finanční gramotnost 11	21
17	Test pojmy Finanční gramotnost	22
18	Finanční gramotnost podle ROBERTA KIYOSAKIHO	23
19	Finanční masochismus: půjdete převychovat.....	25
20	Test.....	28

1 Hospodaření domácnosti

Každý člověk má určité potřeby. Potřeby většiny lidí bývají neomezené. Zdroje, kterými se potřeby uspokojují, bývají však omezené. Z tohoto důvodu musí člověk volit, které potřeby uspokojí.

Náklady obětované příležitosti

Náklad nebo újma spojená s tím, že některá potřeba a to ta nejbližší není uspokojena.

Domácí finance spočívají v sestavení rozpočtu příjmů a výdajů. Sestavuje se jako bilance – vybilancování.

Vyrovnaná – příjmy se rovnají výdajům

Přebytek – příjmy jsou větší než výdaje

Vytvoření rezervy (3 až 6 násobek měsíčního platu)

Deficit – příjmy jsou menší než výdaje

Vybilancování probíhá snížením výdajů anebo zvýšením příjmů.

Jednorázové příjmy = Prodej majetku

Jednorázové výdaje

- Pořízení bytu
- Postavení domu
- Pořízení auta
- Opravy
- Dovolená
- Začátek školy
- Záplavy
- Půjčka
- Přehled o majetku a závazcích
- Majetek = závazkům

2 Rozpočet domácnosti a Tvorba rodinného rozpočtu

Sestavování rodinného rozpočtu lze rozčlenit do pěti fází

1. Přehled všech příjmů
2. Seznam vydání
3. Porovnání příjmů a výdajů
4. Přehodnocení a přizpůsobení výdajů
5. Aktualizování rozpočtu

Veškeré propočty rodinného rozpočtu je třeba tvořit pro jednotné časové období (například měsíc). Všechny položky se pak k tomuto časovému období budou vztahovat. Není-li frekvence konkrétní posuzované finanční položky rovna zvolené délce časového období, je nutné tuto položku ke zvolenému období poměrově přizpůsobit. Pro tvorbu opravdu důkladného rodinného rozpočtu je nutné přistoupit k zhodnocení počátečního stavu všeho v rodině (celé domácnosti, všech věcí, i s jejich expirační dobou, nejen příjem a výdaje). Např. je podzim, ale již teď víme, že na jaro budou potřeba boty pro dítě. Musíme toto do svého rozpočtu zahrnout. A to nejen jako položku k propočtu, ale jako přehled pro nutnou rezervu.

Přehled všech příjmů

V první fázi dochází k evidování všech příjmů rodiny. Tyto příjmy je nutné uvažovat jako čisté, tedy až po zdanění. Mezi příjmy se řadí:

- Mzdy
- výdělků z brigád či přivýdělků z podnikání
- příjmy ze spoření (úroky)
- důchod (starobní, invalidní, sirotčí, vdovský, vojenský)
- dávky
- výpomoc od rodičů a přátel
- výživné
- výnos z pronájmu (nemovitostí apod.)
- dividendy

Seznam vydání

Struktura spotřebních vydání (v procentech)

Bydlení, voda, energie, paliva -	21,7%
Potraviny a nealkoholické nápoje -	19,3%
Ostatní zboží a služby -	11,1%
Doprava -	10,7%

Střední škola diplomacie a veřejné správy s.r.o.

ul. A. Jiráska, č.p. 1887 434 01 Most (CZ)

IČ: 250 45 911 IZO: 181007282

Tel.: +420 411 130 916, 918 **fax:** +420 411 130 917 **e-mail:** info@ssdvs.cz **web:** www.ssdvs.cz

Rekreace a kultura -	10,2%
Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy -	6,2%
Odívání a obuv -	5,0%
Stravování a ubytování -	5,0%
Pošty a telekomunikace -	4,6%
Alkoholické nápoje, tabák -	2,8%
Zdraví -	2,7%
Vzdělávání -	0,7%

3 Další fáze sestavování rodinného rozpočtu

Další fáze sestavování rodinného rozpočtu spočívá v sumarizaci všech vydání rodiny. Lze je rozdělit na výdaje nutné a zbytné:

výdaje nutné

- Nájemné
- splátky hypotéky, spotřebních úvěrů, leasingu a kreditních karet
- pojištění
- bankovní poplatky
- platby na spoření (např. stavební) a připojištění (důchodové, penzijní či životní)
- tvorba finanční rezervy (cca 3 až 15 % z čistých příjmů nebo nákladů domácnosti)
- koncesionářský poplatek za rozhlas a televizi (i kabelovou)
- platba za elektřinu, vodu, plyn, topení, telefony (i mobilní) a internet
- výdaje na dopravu nebo provoz automobilu (včetně jeho pojištění)
- potraviny
- drogerie, kosmetika a kadeřnictví
- léky
- běžné oblečení
- potrava a péče o domácí mazlíčky
- údržba domácnosti či zahrady
- školné a školní pomůcky
- kroužky
- kapesné dětem
- oprava oděvů, bot a dalších nezbytností

výdaje zbytné

- kouření
- jídla v restauracích a v podnicích rychlého občerstvení
- oslavy svátků (Vánoce, jmeniny, narozeniny)
- módní oblečení
- koníčky, sport, nákupy pro radost, kina a divadla
- dovolená
- vybavení domácnosti

Ke stanovení výdajů může posloužit přesná evidence všeho, co se za dané časové období v rodině vydá (včetně finančního vyčíslení poměrových částí spotřebovaných ingrediencí pro vaření). Jiným řešením pro zjištění vydaného objemu finančních prostředků je vytvoření si denních limitů (například na nákup potravin) a tyto limity pak po celé časové období dodržovat.[]

Porovnání příjmů a výdajů

Střední škola diplomacie a veřejné správy s.r.o.

ul. A. Jiráska, č.p. 1887 434 01 Most (CZ)

IČ: 250 45 911 IZO: 181007282

Tel.: +420 411 130 916, 918 fax: +420 411 130 917 e-mail: info@ssdvs.cz web: www.ssdvs.cz

Ve třetí fázi sestavování rodinného rozpočtu dochází k porovnání součtu veškerých příjmů se sumárem všech výdajů. Tyto dvě hodnoty by se sobě měly rovnat. V případě, že jsou vydání větší než příjmy, je třeba snížit výdaje nebo navýšit příjmy, popřípadě provést obojí. V opačném případě, kdy jsou příjmy vyšší než výdaje, je vhodné zvýšit částku určenou na spoření k tvorbě finanční rezervy.

Ideální rozdělení finančních výdajů mělo být následující:

10 % na kontě finanční svobody – dlouhodobé úspory, které se budou investovat ve snaze jejich zhodnocení

10 % na kontě pro radost – koupě oblíbených věcí či dovolených

50 % na kontě běžných nákupů – výdaje na bydlení, jídlo, telefony

10 % na kontě velkých nákupů – finance strádané na pořízení nákladnějších věcí (pračka, lednička nebo nábytek)

10 % na vzdělávacím kontě – vydání na kurzy, školení či vzdělávací literaturu

10 % na kontě dárců a charity – finance na veškeré dárky (vánoční, narozeninové, svatební), pozornosti blízkým a vydání potřebným (charita)

Provést lze též změnu využívaných bankovních produktů (kupříkladu místo netermínovaných účtů využít vklady termínované) nebo volné finance investovat (do fondů, ukládat je do bank na termínované vklady či spořicí účet, nakupovat akcie nebo dluhopisy, stát se společníkem nadějněho podnikatele, nakupovat a pronajímat nemovitosti anebo finance zkoušet zhodnotit v loteriích či jiných hrách). Větší část volných příjmů se doporučuje ukládat na spořicí účet a zbývající část investovat kupříkladu do podílových fondů. Není totiž dobré investovat všechno na jeden účel, nýbrž lepší je rozdělit své úspory mezi více produktů.

Péči o investice lze svěřit finančnímu odborníkovi nebo mohu investovat sám. Během investování je však nutné sledovat a vážit míru rizika, likvidity a výnosu investic. Výhody u všech tří pohledů nelze najednou zajistit (nelze mít vysoký výnos zároveň s vysokou bezpečností a likviditou – viz. Magický trojúhelník). Například stavební spoření sice vykazuje nízké riziko a vysoký výnos, avšak má nízkou likviditu.

4 Pojmy Finanční gramotnost 1

AKONTACE

Akontace je částečná platba předem (nejpozději v okamžiku dodání zboží), zpravidla jako první zvýšená splátka kupní ceny.

AMERICKÁ HYPOTÉKA

Neúčelový úvěr zajištěný nemovitostí. Tuto hypotéku můžete použít i k jinému účelu, než je pořízení bydlení – tedy například na koupi nového auta nebo vybavení do domácnosti. Úrokové sazby u amerických hypoték jsou ale o několik desetin procenta až o několik procent vyšší než sazby u standardních hypotečních úvěrů.

ANUITNÍ SPLÁTKA

Jedná se o pravidelnou splátku úvěru, která zahrnuje jak splátku jistiny, tak i úroků. Je vypočítána tak, že v průběhu splácení úvěru (respektive v době trvání fixace úrokových sazeb) je splátka neměnná. Mění se ale podíl jistiny a úroků ve splátce: nejprve převládá platba úroků a jistina se splácí menší částkou, s přibývajícím počtem uhrazených anuitních splátek váha jistiny roste a snižuje se podíl úroků.

5 Pojmy Finanční gramotnost 2

Statek

Statkem nelze chápat pouze určitý objekt, ale celou skupinu činností a objektů s tím spojenou. Například voda. Voda, tak jak ji nacházíme v řekách je statek volný (viz níže). Voda, která teče z kohoutku, už volný statek není – obsahuje v sobě i služby: je pitná, je k dispozici kdykoliv otočíme kohoutkem, je tam, kde ji chceme mít. Takový statek už není statek volný, ale statek vzácný. Za něj jsou lidé ochotni platit.

Služba

Služba je hospodářská činnost uspokojující určitou potřebu. Jejím výsledkem je užitečný efekt, ne hmotný statek (výrobek). Služby se obvykle rozlišují podle toho, zda uspokojují potřeby kolektivní nebo individuální. Služby uspokojující kolektivní potřeby jsou hrazeny z veřejných zdrojů (stát, obce), zatímco služby uspokojující individuální potřeby ze jsou hrazeny ze zdrojů soukromých.

Spotřeba

Spotřeba je užívání zdrojů k okamžitému prospěchu. Důležitou roli hraje tento pojem v ekonomii, především v Keyenssově pojetí makroekonomie.

Celkový důchod domácnosti se rozdělí na spotřebu a úspory. Jinými slovy:

důchod = úspory + spotřeba.

6 Pojmy Finanční gramotnost 3

ATM

(Automated Teller Machine) - zkratka pro bankomat.

BIC

Bankovní identifikační kód, užívaný pro účely mezinárodního platebního styku. Tyto kódy stanovuje mezinárodní společnost SWIFT. Každá banka má svůj vlastní kód BIC. Tento kód by měl být uveden na kartičce s číslem účtu, kterou obdržíte při jeho založení.

Blokace karty

zablokování karty pro on-line transakce

BONITA

Schopnost žadatele o půjčku řádně plnit závazky vyplývající z úvěrové smlouvy, tedy pravděpodobnost, že dlužník bude dobře splácet. Čím vyšší bonitu dlužník má, tím menší riziko představuje pro banku. Díky tomu dosáhne na úvěry s nižší úrokovou sazbou. Bonita dlužníka se odvíjí od výše jeho příjmů, věku, vzdělání, profese, rodinné situace i předchozí platební morálky.

7 Pojmy Finanční gramotnost 4

CASH ADVANCE

Výběr hotovosti na přepážce banky prostřednictvím platební karty.

CREDIT SCORING

Prověření úvěryschopnosti klienta. Před vydáním kreditní karty zkoumá banka schopnost klienta splácet budoucí úvěr. Základním hlediskem je u všech bank výše čistého měsíčního příjmu, dále se někdy sleduje historie klienta na základě několika posledních výpisů z běžného účtu, od roku 2002 se začíná využívat i úvěrový registr.

ČIPOVÁ KARTA

Údaje o kartě a jejím majiteli pro elektronické transakce jsou uloženy na mikročipu. Rozlišujeme karty kontaktní, kdy je čip umístěn na přední straně karty a při každé transakci je nutné kartu zasunout do čtečky, a karty bezkontaktní, kdy je čip schován uvnitř plastu a kartu stačí jen přiblížit ke čtečce. Vydávání čipových karet podle nejnovějšího standardu EMV začalo v České republice v únoru 2003.

DEBETNÍ KARTA

Platební karta spojená se zůstatkem na běžném účtu. Klient může pomocí karty platit pouze do výše tohoto disponibilního zůstatku na svém účtu. Placení touto kartou v obchodě je bezplatné, za výběr z bankomatu si banka může účtovat poplatek, stejně jako za její vydání. Obecně ale debetní karta umožňuje nakládat jen s vlastní hotovostí a její držení nestojí mnoho.

8 Pojmy Finanční gramotnost 5

DLUHOPIS

Dluhopis (nebo také obligace, či bond) je dluhový cenný papír, který vyjadřuje závazek emitenta dluhopisu (dlužníka) vůči vlastníkovi dluhopisu (věřiteli). S cenným papírem je spojeno právo na splacení dlužné částky, vyplacení stanovených výnosů a povinnost emitenta splnit veškeré závazky. Nevýhodou pro malé investory je poměrně vysoká nominální hodnota dluhopisu, tedy i nutnost relativně vysoké vstupní investice. Od klasických půjček se dluhopisy liší i tím, že jsou veřejně obchodovatelné.

ELEKTRONICKÁ KARTA

Lze ji použít jen pro výběry z bankomatu a platby u obchodníka vybaveného elektronickým terminálem. Např. VISA Electron, Maestro.

EMBOSOVANÁ PLATEBNÍ KARTA

Platební karta, která je kromě elektromagnetického proužku a případně čipu vybavena reliéfním písmem, jež umožňuje platbu u obchodníků pomocí mechanické čtečky (tzv. žehlička). Lze s ní tedy platit v obchodech, které nejsou vybaveny elektronickým terminálem či v případech, kdy z nějakého důvodu elektronická komunikace prostřednictvím terminálu selže.

EMBOSSING

Reliéfní písmo na kartě, které umožňuje její použití i v mechanických čtečkách karet.

9 Pojmy Finanční gramotnost 6

EMERGENCY CASH

Vydání nouzové hotovosti v případě ztráty či odcizení karty.

EXEKUČNÍ TITUL

Exekuční titul je pravomocné vykonatelné rozhodnutí, zejména vykonatelné rozhodnutí soudu (např. rozsudek či platební rozkaz), vykonatelný rozhodčí nález, exekutorský či notářský zápis se svolením k vykonatelnosti. Exekučním titulem jsou také rozhodnutí orgánů státní správy a územní samosprávy nebo výkaz nedoplatků ve věcech nemocenského pojištění a sociálního zabezpečení.

FIXACE

Při sjednání smlouvy o poskytnutí hypotečního úvěru je kromě samotné výše úrokové sazby také dohodnuto, jak dlouho zůstává tato úroková sazba stejná (fixována). Po vypršení doby fixace stanoví banka podle aktuálních podmínek na trhu novou výši úrokové sazby. Obecně nelze předem říci, zda je výhodnější delší či kratší doba fixace. Delší doba fixace dává jistotu ohledně výše splátek, na druhou stranu se může stát, že budete při obecném poklesu úrokových sazeb platit více, než by odpovídalo tržním úrokovým sazbám. Období před koncem fixace je také příhodným okamžikem pro případnou změnu bankovního ústavu.

HYBRIDNÍ KARTA

Obsahuje jak magnetický proužek, tak čip. Jako hybridní karty budou v následujících několika letech vydávány téměř všechny karty.

CHARGE KARTA

Funguje obdobně jako kreditní karta s tím, že celou čerpanou částku musíte jednorázově v dohodnutém termínu, obvykle do konce příštího měsíce. Z čerpané částky se neplatí úrok.

10 Pojmy Finanční gramotnost 7

IBAN

Jedná se o číslo účtu v mezinárodním formátu, který byl odsouhlasen v rámci Evropské unie (a je používán i dalších evropských zemích). Číslo účtu v tomto formátu uvádí banka klientovi na výpisu z účtu i na kartičce k účtu. V tomto formátu je třeba číslo použít v případě platby na účet v rámci Evropské unie a do uvedených zemí.

IMPRINTER

(tzv. žehlička) - mechanická čtečka platebních karet. Umožňuje off-line transakce embosovanými kartami.

INVESTIČNÍ FOND

Investiční fond je akciovou společností, která získává prostředky nutné pro investování formou úpisu akcií. Investoři tyto akcie nakupují. Investiční fond je zakládán na dobu určitou, během níž nemá fond povinnost od investora - akcionáře tyto akcie odkupovat. Investor – akcionář však může akcie investičního fondu prodat jinému investorovi (podobně jako o investičních fondů uzavřených) a získat tak finanční prostředky ještě před ukončením činnosti investičního fondu. Likvidita investic do investičních fondů je proto také menší než u investic do otevřených podílových fondů. Rizikovitost investic do investičních fondů je proto vyšší než u otevřených podílových fondů.

INVESTIČNÍ SPOLEČNOST

Předmětem podnikání investiční společnosti je kolektivní investování spočívající ve vytváření a obhospodařování podílových fondů nebo v obhospodařování investičních fondů. Kromě kolektivního investování může investiční společnost na základě smlouvy obhospodařovat majetek individuálního zákazníka.

INVESTIČNÍ STRATEGIE

Definování přístupu k investování z hlediska očekávaných cílů. Určení toho, na jak dlouho chce investor investovat, jak často bude investovat (pravidelně či jednorázově), kolik peněz chce investovat, jaké výnosy očekává a zejména jaké riziko je ochoten podstoupit. Rozlišují se tři typy investorů, a to hlavně podle vztahu k riziku: konzervativní, standardní a spekulativní.

11 Pojmy Finanční gramotnost 8

JISTINA

Jistina úvěru je objem prostředků, které si dlužník půjčil. Za to přísluší věřiteli odměna ve formě úroku. Každou splátku úvěru se pak skládá z úroku a splátky jistiny. Úvěr je zcela splacen v okamžiku, kdy je nesplacená jistina nulová.

KONTOKORENT

Znamená povolené přečerpání běžného účtu až do stanoveného limitu. Většinou bývá kontokorent klientovy banky poskytován jako služba k jeho běžnému účtu. Pokud překročíte svůj zůstatek na účtu a čerpáte kontokorent, musíte následně zaplatit úroky. Úroková sazba u kontokorentů se pohybuje okolo 20 % ročně a úroky bývají splatné jednou ročně.

KREDITNÍ KARTA

Platební karta, s níž je spojena možnost čerpání úvěru. Při užívání kreditní karty v souvislosti s placením v obchodě nebo pro výběr z bankomatu neplatíme vlastní hotovostí na účtu, ale půjčenými penězi, které pak ze svého běžného účtu musíme bance splatit. Po užití kreditní karty, tedy po čerpání úvěru, běží nejprve bezúročné období (maximálně zhruba 40 dní) a následně jsou nám v případě nesplacení za dlužnou částku účtovány i úroky. Sazba u kreditních karet se pohybuje okolo 25 – 35 % ročně.

MAGNETICKÁ KARTA

Údaje o kartě a jejím majiteli pro elektronické transakce jsou uloženy na magnetickém proužku na zadní straně karty.

NÁKUPNÍ ÚVĚROVÁ KARTA

Je nebankovní verzí kreditní karty, kterou nabízejí splátkové společnosti. Oproti bankovní kreditní kartě má omezené použití.

12 Pojmy Finanční gramotnost 9

OFFLINE TRANSAKCE

Operace, při níž nedochází ke spojení terminálu s kartovým centrem. Patří sem všechny platby na mechanické čtečce (imprinteru) a do budoucna také některé transakce čipovými kartami.

ONLINE TRANSAKCE

Taková operace s kartou, při které dochází ke spojení platebního terminálu či bankomatu s kartovým centrem pro ověření transakce. Jde o elektronické platby a výběry z bankomatů.

P. A.

Zkratka z latinského per anum. Což znamená jednou za rok, ročně. Jednou za období. Např. úroky z úvěru jsou počítány ročně. Úročení na běžném či termínovaném účtu jsou též ročně.

PODÍLOVÝ FOND

Nejrozšířenějším typem fondu je podílový fond. Jeho veškerá činnost je zajišťována investiční společností. Prostředky určené k investování získává investiční společnost vydáváním a prodejem tzv. podílových listů. Koupí podílového listu investuje podílník své prostředky do podílového fondu, který pak takto vložené peníze zhodnocuje investicemi na finančním trhu. Jestliže podílový fond investuje úspěšně, hodnota investic roste. Investor – podílník získá výnos rovnající se tomuto zhodnocení, po odpočtu poplatků, které jsou určeny na krytí nákladů a odměn správce. Podle toho, jakým způsobem investor - podílník tento výnos získává, se fondy dělí na otevřené a uzavřené. U otevřeného fondu musí investiční společnost pravidelně vyhlášovat tzv. cenu odkupu. Ta je vypočtena z hodnoty celkových investic provedených fondem připadajících na jeden podílový list. Za takto stanovenou cenu je pak společnost povinna na požádání odkoupit od investora - podílníka jeho podílové listy. Investiční společnost odkoupí podílový list otevřeného podílového fondu za částku, která odpovídá aktuální hodnotě vyhlášené ke dni podání žádosti o odkup.

13 Pojmy Pojištění 1

PODPOJIŠTĚNÍ

Stav, kdy pojistná částka dohodnutá v pojistné smlouvě je nižší, než je skutečná hodnota pojištěného majetku. Za tohoto stavu při likvidaci pojistné události sníží pojišťovna pojistné plnění v poměru, v jakém je výše pojistné částky ke skutečné výši hodnoty pojištěného majetku. Pojištěný by proto ve vlastním zájmu měl čas od času znovu posuzovat výši pojistné hodnoty majetku a případně požádat o úpravu pojistné smlouvy.

POJISTNÁ UDÁLOST

Nahodilá skutečnost blíže označená v pojistné smlouvě nebo ve zvláštním právním předpisu, na který se pojistná smlouva odvolává, se kterou je spojen vznik povinnosti pojišťovny poskytnout pojistné plnění. Pojistnou událostí může být například smrt pojištěného, úraz, zničení pojištěného majetku, autonehoda.

POJISTNÉ PLNĚNÍ

Peněžní částka, kterou pojišťovna vyplatí pojištěnému nebo jiné osobě (dle smlouvy) po vzniku pojistné události stanovené v podmínkách smlouvy. Pojistné plnění je splatné do 15 dnů po skončení šetření události. Pojišťovna je povinna ukončit toto šetření do tří měsíců po tom, co jí byla pojistná událost oznámena.

POJISTNÉ PODMÍNKY

Součástí pojistných smluv jsou i všeobecné, zvláštní nebo doplňkové pojistné podmínky zpracované pojišťovnou pro jednotlivé typy pojištění. Obsahují zejména vymezení podmínek vzniku, trvání a zániku pojištění, vymezení pojistné události, stanovení podmínek, za kterých nevzniká pojišťovně povinnost poskytnout pojistné plnění (výluky z pojištění), způsob určení rozsahu pojistného plnění a jeho splatnost.

POJISTNÍK

Osoba, která s pojišťovnou uzavřela pojistnou smlouvu a platí pojistné. Pojistník může ale nemusí být zároveň pojištěným, tedy osobou, na kterou se pojistka vztahuje. Například rodiče mohou hradit pojištění svým dětem.

14 Pojmy Finanční gramotnost 10

PORTFOLIO

Mezinárodně používaný výraz pro soubor různých investičních instrumentů, které jsou předmětem investování jednoho subjektu. Osoba tak může mít ve svém investičním portfoliu dluhopisy, akcie, podílové listy, vklady na termínovaných účtech apod.

POS

(Poin-of-Sale) - obchodní místo vybavené elektronickým platebním terminálem. Původně se využívalo označení EFTPOS (Electronic Funds Transfer at Poin-of-Sale), dnes je používáno kratší označení.

PŘEKLENOVACÍ ÚVĚŘ

Poskytováním překlenovacích úvěrů vychází stavební spořitelny vstříc těm účastníkům stavebního spoření, kteří dosud nemají nárok na poskytnutí řádného úvěru ze stavebního spoření. Překlenovací úvěr je čerpán až do doby, kdy jsou tyto podmínky splněny. Největší nevýhodou oproti hypotékám je nutnost platit úrok z celé zapůjčené částky po celou dobu jeho čerpání.

REGISTR DLUŽNÍKŮ

Je soubor informací o platební morálce spotřebitelů a dlužníků. V ČR je provozováno několika takový registrů, např. Bankovní registr klientských informací (BRKI), Nebankovní registr klientských informací (NRKI) či databáze SOLUS.

15 Pojmy Úvěr

REVOLVINGOVÝ ÚVĚR

Revolvingový úvěr je krátkodobý úvěr s automatickou možností obnovování. Pokud klient splatí část dlužné částky, může si opět, za předpokladu dodržení podmínek úvěrové smlouvy, půjčit znovu až od výše úvěrového rámce.

RPSN

Tato zkratka značí Roční procentní sazbu nákladů a představuje úhrn všech poplatků a jiných nákladů, které musí dlužník při řádném plnění svých povinností z úvěrové smlouvy nutně zaplatit věřiteli vedle jistiny v souvislosti s poskytnutým úvěrem za celou dobu trvání svého závazku. RPSN je vyjádřený procentním podílem z dlužné částky za období jednoho roku. Z definice tedy RPSN není to samé co úroková sazba, která značí jenom úroky a neuvažuje poplatky. Povinnost uvádět RPSN u spotřebitelského úvěru je stanovena zákonem.

SPLÁTKOVÝ KALENDÁŘ

Přehled jednotlivých dílčích splátek, jimiž je postupně splácen úvěr či jiný dluh. Často půjde o přehled, v němž bude uvedena přesná výše a datum splatnosti každé splátky. Nový splátkový kalendář lze za určitých okolností s věřitelem domluvit ve chvíli, kdy dlužník není schopný dostát svým závazkům za sjednaných podmínek.

16 Pojmy Finanční gramotnost 11

STOPLISTACE

Tento termín znamená zablokování karty, resp. blokace karty na žádost jejího majitele, např. při ztrátě nebo krádeži platební karty. Za stoplistaci je strháván poplatek, jehož výše záleží na typu platební karty (elektronická, embosovaná...)

STOPLISTACE KARTY

Zablokování karty pro off-line transakce. Číslo karty je zapsáno na listinu odcizených a ztracených karet, tzv. stoplist.

ÚVĚR ZE STAVEBNÍHO SPOŘENÍ

Získání úvěru ze stavebního spoření je podmíněno několika předpoklady. Klient musí nejméně dva roky spořit a zároveň během této doby uložit na svůj účet u stavební spořitelny dostatek vlastních prostředků, zpravidla 30 až 50 % cílové částky. Aby získal nárok na úvěr musí také dosáhnout dostatečně vysokého hodnotícího čísla, které je ovlivněno průměrným zůstatkem na spořicímu účtu a dobou spoření. Výhodou úvěru ze stavebního spoření je, že už v okamžiku uzavření smlouvy o stavebním spoření je známá výše úroku z úvěru, která platí po celou dobu trvání smlouvy. Úvěr však smí být využit pouze na financování bytových potřeb.

17 Test pojmy Finanční gramotnost

(Popiš pojmy, nebo odpověz na otázku)

1. Co je to akontace?
2. Co je úvěr ze stavebního spoření?
3. Co znamená zkratka RPSN?
4. Co znamená zkratka p. a.?
5. Co je to dluhopis?
6. Čím je tvořen splátkový kalendář?
7. Co je to portfolio?
8. Kým je zajišťována činnost podílového fondu?
9. Co je to kontokorent a kolik činí průměrná úroková sazba?
10. Čím je definována investiční strategie?
11. Co je to vzácnost?
12. Co je to obětovaná příležitost?
13. Statek
14. Služba
15. Spotřeba
16. ATM
17. Bonita
18. Credit Scoring
19. Debetní karta
20. Dluhopis
21. Exekuční titul
22. Fixace
23. Investiční fond
24. Jistina
25. Kontokorent
26. P.A.

18 Finanční gramotnost podle ROBERTA KIYOSAKIHO

Robert T. Kiyosaki, americký podnikatel, investor a spisovatel, se proslavil na počátku nového tisíciletí především díky své knize Bohatý táta, chudý táta. Svojí knihou se také stal prvním zastáncem finanční gramotnosti na světě.

Kiyosaki aplikuje obecné zásady účetnictví na osobní rovinu a podává celou finanční gramotnost velmi jednoduchým způsobem. Zdůrazňuje, že zásadní není sémantická správnost, ale pochopení a porozumění problematice. Ve svém pojetí vytváří nové pojmy, nebo mění význam zavedených pojmů z účetnictví.

Osobní účetnictví

Osobní účetnictví se skládá, stejně jako firemní účetnictví, z **bilanční rozvahy** a **finanční výsledovky**.

- **Bilanční rozvaha**

- Bilanční rozvaha se dělí na *aktiva* a *pasiva*

- **aktivum**

- Aktivum je jednoduše to, co člověku přináší peníze do kapsy. Tyto peníze se zobrazí ve *finanční výsledovce* jako *pasivní příjem*.
- Aktivem může být dům, který pronajímám, komodita která se zhodnocuje, akcie, která přináší dividendu nebo podnik, který vydělává bez mé přítomnosti.

- **pasivum**

- Pasivum je jednoduše to, co člověku peníze z kapsy bere. Tyto peníze se zobrazí ve *finanční výsledovce* jako *výdaje*.
- Pasivem může být dluh, který splácím (např. hypotéka) nebo jiné závazky.

- **Finanční výsledovka**

- Finanční výsledovka se dělí na *příjmy* a *výdaje*

- **příjmy**

- příjmy se dělí na *pasivní* a *aktivní*

- **aktivní příjem** jsou veškeré pravidelné příjmy, u kterých musím být; např. příjem ze zaměstnání, stejně tak příjem z vlastní firmy, pokud v ní musím pracovat
- **pasivní příjem** jsou veškeré pravidelné příjmy, které obdržím bez mé účasti; např. příjem z pronájmu, dividendy, příjem z firmy, když funguje beze mě

- **výdaje**

- sem patří veškerá pravidelná vydání jako je splátka dluhů nebo náklady na provoz domácnosti

Smyslem tohoto pojetí, je nejen dát člověku možnost rychlé orientace ve své finanční situaci, ale také dát člověku možnost stát se finančně nezávislým nebo bohatým. Tento systém správy financí je ústředním motivem hry *Cashflow*.

Finanční nezávislost

R. Kiyosaki definuje termín *finanční nezávislost* jako stav, kdy celkový **pasivní příjem** člověka překročí jeho celkové **náklady**. V tu chvíli může odejít ze zaměstnání, aniž by to ovlivnilo jeho životní standard.

R. Kiyosaki – Bohatý táta a chudý táta

R. Kiyosaki – Cashflow Kvadrant

R. Kiyosaki – Nefér Výhoda

Po celé české republice existují stovky klubů, kde hráči hrají Kiyosakiho hru CASHFLOW 101. Jde o hru, kde se každý účastník učí zacházet se svými penězi. Vede si lehké účetnictví, nakupuje a prodává nemovitosti, akcie, dluhopisy. Učí se co je to aktivum a pasivum, ale především se učí tomu, jak „vybřednout z krysího závodu“. Tak pan Kiyosaki pojmenoval činnost – z práce, do práce, z práce, do práce bez jakéhokoliv progresivního cíle.

Najděte na www.google.cz alespoň 3 kluby hráčů Cashflow... Náповěda: 1 je i u nás na škole 😊

PASIVNÍ PŘÍJEM – Pasivní příjem je příjem, který „plyne do Vašich kapes“ aniž byste museli cokoli udělat. Respektive je to příjem, který Vám někdo platí za Vaše aktivum.

19 Finanční masochismus: půjdete převychovat

Takovému finančnímu masochistovi působí potěšení připravovat sebe sama o peníze. Nemyslete si, že tímto neduhem trpí pouze lidé bohatí, právě naopak. Častěji jsou totiž postiženi spíše lidé, kteří nemají peněz nazbyt a masochistickým přístupem k vlastním financím se o ně dále připravují. Finanční masochisty můžeme rozdělit do pěti základních skupin – držák, chytrolín, váhavýstřelec, spotřebák a tvrdák. Pojďme se na ně podívat podrobně, jak se projevují a jak je z toho můžeme případně vyléčit.

Držák

První skupinu charakterizuje věta „tu smlouvu už mám přes 15 let a funguje“. Tento typ finančního masochisty přitom začal svoji kariéru velmi nenápadně. Kdysi dávno byl zodpovědným občanem a (zřejmě) rodičem, takže si uzavřel několik smluv, nějaké pojistky, stavebka, určitě povinné ručení. Během let ale neudělal jedinou změnu a tak nějak nestihl zaznamenat, že doba pokročila. Inflace nám zvedla ceny, hospodářský růst nám úměrně zvýšil platy... Co z toho plyne? Především to, že životní pojistka na 30 000 Kč vám dnes s bídou zaplatí pozinkovanou rakev. Se zajištěním rodiny to ale bude slabší.

Podobně se to má i se střechou nad vaší hlavou. Dům, který měl kdysi hodnotu 200 000 Kč, dnes klidně stojí třeba 1 700 000 Kč. „Ale vždyť já na tuhle smlouvu platím jen pár korun a vy mi tu nabízíte něco za patnáct stovek? To nechci, stará smlouva je levnější,“ argumentují často příslušníci téhle skupiny. Ovšem pouze do doby, než se něco stane. Pak, když jim v pojišťovně vysvětlí, jak funguje podpojištění, už jim většinou zbudou jen oči pro pláč.

Tento typ masochismu se vyléčí buď sám tím způsobem, že se stane něco nepříjemného a pak klient pochopí, nebo si klient nerušeně spořídá a na konci dostane almužnu a to pochopí taky, už ale pozdě.

Kdo je větší nenasyta? Inflace, nebo finanční úřad? A není to jedno, když z vašich úspor ukusují oba? Spočítejte si na naší kalkulačce, jak s nimi dokážou zamávat. A až se trochu vydýcháte a zase seberete síly, zkuste si promyslet obrannou strategii. Začněte na Peníze.cz, třeba od článku Jak se bránit před inflací.

Chytrolín

Druhá skupina sebevědomě prohlašuje „já se ve financích vyznám dobře sám“ nebo „tohle mi uzavíral kamarád“ – někdy s dovětkem „a ten se v tom vyzná“. Důvody, proč se v tom on nebo kamarád vyzná, jsou někdy rozumné, jindy spíše úsměvné. Například, že vystudoval ekonomku (někdy před dvaceti lety a od té doby se žije jako řidič) nebo že byl nedávno přes víkend na nějakém školení, kde ho všechno naučili. Opravdu si myslíte, že přes víkend se dá o financích naučit všechno? Dost často se stává, že výše uvedený kamarád pracuje v nějaké bance, což

Střední škola diplomacie a veřejné správy s.r.o.

ul. A. Jiráska, č.p. 1887 434 01 Most (CZ)

IČ: 250 45 911 IZO: 181007282

Tel.: +420 411 130 916, 918 fax: +420 411 130 917 e-mail: info@ssdvs.cz web: www.ssdvs.cz

opravdu může (ale opravdu pouze může) znamenat, že se ve financích vyzná. Otázkou ovšem je, zda pracuje v té správné bance, která nabízí zrovna ten produkt vhodný pro vás.

Neexistuje totiž banka, která by byla nejlepší na všechno. Co je vám například platné to, že dostanete „něco“ za 2 500 Kč a k tomu dvacet procent slevu, když u konkurence dostanete to samé za 800 Kč? Bohužel váš kamarád pracuje tady a dal vám dvacetiprocentní slevu, kterou jen tak někdo nedostane. Ale on „je to dobrý kamarád a ten by mi neublížil“. Tak přeji hodně štěstí při výběru kamarádů.

Tato vada se dá vyléčit pouze tak, že přijde jiný kamarád, kterému je dovoleno podívat se na dříve uzavřenou smlouvu a vyřknout ortel. Zajímavé je, že pravdu nemá ten, který má pravdu, ale ten, který je lepší kamarád.

Váhavý střelec

Typickou větou je „musím si to rozmyslet“. Někteří lidé prostě mají problémy s rozhodováním. Chtějí vědět o každém finančním produktu úplně všechno a dřív nebo později vždy narazí na něco, co se jim nelíbí. Nebo se rozhodují tak dlouho, až daný finanční produkt skončí, a tudíž se musí začít od začátku. Případně svoje rozhodnutí odkládají tak dlouho, že už zapomněli, že se vlastně o něčem rozhodují. Tohle je zvláště nebezpečné v případě pojistek.

Jednou mi dokonce klient řekl, že „já neplánuju, že by se mi něco stalo“. Jsem si jistý, že to neplánoval nikdo z těch, co dnes leží v nemocnici, ale tohle už odmítal pochopit. Ona nešťastná událost přijde náhle a neplánovaně, z principu věci je už pak pozdě se pojišťovat.

Tento typ finančního masochismu je jeho nejlehčí a dočasnou formou, i když v mnoha případech se vyvine v chronickou vadu.

Spotřebák

Projevuje se větou „kde nám ještě půjčí?“ – společensky nejnebezpečnější forma finančního masochismu. Problémy těchto lidí můžou začít velmi nenápadně a nevinně. Pokud ale přerostou přes hlavu, můžou tito finanční masochisté stáhnout dolů i svoji rodinu nebo přátele. Na toto téma bylo napsáno už spousta článků, bohužel ti, kterým jsou určeny, je nečtou. Nikdo totiž nebude číst text, ze kterého vyplýne, že je blbec a že dělá všechno špatně.

Zadlužení lidé už podle nadpisu článku tuší, že tohle bude nepříjemná pravda a raději jdou jinam. A sledovat pořad Krotitelé dluhů? To už je vysloveně utrpení.

Léčba tohoto typu masochismu je asi nejbolestivější a v některých těžších případech už bohužel nemožná.

Tvrd'ák

Projevuje se výrazem „je mi to jedno“. Tito lidé jsou tvrdým jádrem finančního masochismu. Nic neřeší, nic se jim netýká, nikdy se jim nemůže nic stát, prostě žijí od výplaty k výplatě, protože

Střední škola diplomacie a veřejné správy s.r.o.

ul. A. Jiráska, č.p. 1887 434 01 Most (CZ)

IČ: 250 45 911 IZO: 181007282

Tel.: +420 411 130 916, 918 fax: +420 411 130 917 e-mail: info@ssdvs.cz web: www.ssdvs.cz

ta tady bude navždy, protože „tam pracuju už dvacet let, tak mě přece nevyhodí“. Sami asi cítíte, že tady je nejvíce věcí, které se mohou pokazit, a tudíž je tento typ masochismu pro samotné své vyznavače nejnebezpečnější.

Tihle lidé ze zásady nemají žádné pojistky a rozhodně nikdy nebudou investovat. Mají s bídouběžný účet, ale to jenom proto, že zaměstnavatel výplatu v hotovosti nevyplácí. Tito klienti mají bankovní účty s těmi nejvyššími poplatky (a je jim to jedno), protože zřídka tuší, kolik je ty poplatky vůbec stojí.

Problémy se těmito lidem ze začátku vyhýbají, není to však navždy. Ono na ně časem dojde, třeba ve vyšším věku, kdy už jsou úrazy častější, nebo (pokud se z toho vylížou) se budou divit, jak nízký je ten státní důchod. Inu, každý si dělá vojnu sám.

Vyléčení těchto na první pohled těžkých případů je možné, a to velmi jednoduše. Stačí to, aby se někomu z okolí stal těžký úraz a zároveň aby tento člověk dostal od pojišťovny pár milionů, a i nejtvrďší finanční masochista pochopí, na co ta pojistka vlastně je. Nebo když kamarádovi přijde pár set tisíc z akciového fondu, přestože tam před lety dal sotva třetinu jako vklad, i tady masochista většinou pochopí, že investice fungují.

Společným jmenovatelem všech těchto finančních masochistů je jejich finanční ngramotnost. Nikdo je ve škole neučil, jaký je rozdíl mezi úrokem a úmorem, na jakou částku se pojistit, a další základní znalosti. Finanční masochisti nemají vůli se v tomto směru vzdělat, protože myšlení je bolí více než děravá peněženka. Narušování zaběhnutých principů, například finančním poradcem, je porušováním komfortní zóny, a tudíž nepříjemné.

Každý masochista jednou najde svého sadistu, a tak i kvůli finančním masochistům vypadá v České republice trh s produkty tak, jak vypadá: české banky mají ve srovnání s ostatními státy Evropské unie jedny z nejvyšších poplatků, ceny pojištění nezůstávají moc pozadu, a kdyby se české investiční fondy s českými poplatky prodávaly v USA, nedal by do nich nikdo ani dolar. A proč tohle všechno? Protože v Česku žije spousta finančních masochistů.

Nechcete-li patřit k finančním masochistům, přečtěte si sem tam nějaký článek z oboru financí, koukněte doma do smluv, co vlastně máte, nebo se zajímejte o poplatky na svém účtu. Oběhněte si pět nebo šest pojišťoven a nechejte si udělat nezávaznou nabídku na stejnou věc. Uvidíte, že ušetřit se dají tisíce – a to už je v rodinném rozpočtu poznat. Případně si můžete najít finančního poradce, kterému můžete a budete věřit, a přenechat tyto starosti jemu. Volba je na vás. *Autor je finančním poradcem Partners*

Zdroj: www.partners.cz

20Test

1, Jak byste charakterizoval finanční masochismus?

2, Setkal(a) jste se již s podobně smýšlejícím člověkem?

3, Napište alespoň 3 typy finančních masochistů?

4, Charakterizujte prosím Váhavého střelce (z finančních masochistů)?

5, Charakterizujte prosím Držáka (z finančních masochistů)? A v čem jsou jeho pozitiva?

Vyhodnocení VM

Finanční gramotnost jako taková v sobě zahrnuje velmi důležitý pojem. Tím pojmem jsou peníze.

Peníze, ať chceme, nebo ne, jsou v dnešní společnosti až na prvním místě.

Touto sestavou DUMů se žáci naučili jak peníze vydělávat, investovat, uchovávat, pojišťovat se proti rizikům, kdy mohou o peníze přijít.

Velkým tématem byly pojmy. Tak, jako jsou slovíčka důležitá v cizích jazycích, tak jsou stejně důležité pojmy ve finanční gramotnosti. Nebudu-li znát pojmy, nebudu vědět význam některých slov ve smlouvě, kterou mi dává podepsat banka, pojišťovna, obchodník s cennými papíry, či třeba lichvář.

Inflace, jako makroekonomický jev, který znehodnocuje prostředky na běžných účtech všech lidí je všudypřítomná. Žáci skrze investování a konkrétní příklady si vyzkoušeli jak se vyhnout inflaci tím, že budou jejich výnosy, příjmy rust rychleji, než je rust inflace. Tedy, že se jejich prostředky zhodnocují rychleji než se znehodnocují.

V oblasti pojišťovnictví žáci dostali kompletní návod na to, jak se chránit před rizikem ztráty peněz v případě zdravotních problémů a to formou životního a rizikového pojištění.

Výstupem jsou testy z oblasti finančního investování do akcií, rozpočet domácnosti, pojmosloví z finanční gramotnosti a pojišťovnictví.

Dalším výstupem jsou velmi dobré a praktické informace o získání levných peněz na bydlení. Žák získává informace o ceně peněz o tzv. dlouhých penězích a co vše je potřeba k získání hypotečního úvěru. Komplexní informace k úspěšnému nákupu nemovitosti (bydlení) na hypoteční úvěr.

Žák získá praktické informace o nekalých praktikách různých obchodníků, což by mělo předejít tomu, aby v budoucnu naletěli podvodníkům na finančním trhu. Brokerům, pojišťovákům a dalším podezřelým obchodníkům.

VM se dají zařadit do tématických plánů prvních ročníků do předmětu Finanční gramotnost, ale také do předmětu Finanční investování. Již od prvního ročníku si tedy žáci osvojí kompetence a schopnosti dané RVP, samostatné myšlení, samostatnou práci, týmovou spolupráci a interpretaci vlastní práce.